

Sławomir Kiszkurko,
Prezes Zarządu Port Czystej Energii Sp. z o.o.

Port Czystej Energii - ostatni element gdańskiej drogi ku gospodarce o obiegu zamkniętym

Nowoczesna spalarnia odpadów to ostatni element niedokończonej układanki „odpadowej” w Gdańsku, jak i pozostałych gmin w regionie. Po jej uruchomieniu staniemy się doskonale zorganizowaną metropolią w tym zakresie. Doskonale zorganizowaną, czyli bezpieczną i przewidywalną, a to w gospodarce, bez względu na jej profil jest najważniejsze.

■ Historia przedsięwzięcia

Przygotowania do budowy spalarni odpadów komunalnych w Gdańsku dobiegają końca. To efekt zaangażowania i przede wszystkim wytrwałości w planowaniu tej inwestycji zarówno konkretnych osób, jak i instytucji. Pomimo, iż wielokryterialną analizę lokalizacyjną dla spalarni przeprowadził Marszałek Województwa Pomorskiego, dalsze prace i działania koordynowane były przez Urząd Miejski w Gdańsku, który wskazał Zakład Utylizacyjny Sp. z o.o. jako lidera tego przedsięwzięcia w regionie. Powstał dedykowany choć niewielki zespół, który z dodatkowym wsparciem do dzisiaj tym projektem zarządza - choć już pod szyldem spółki Port Czystej Energii Sp. z o.o. Przygotowania trwały blisko 10 lat, kiedy to w 2011 r. rozpoczęła się realizacja projektu przygotowawczego „System

Gospodarki Odpadami dla Metropolii Trójmiejskiej” dofinansowanego ze środków UE. Początkowo projekt zakładał budowę większej instalacji, która docelowo miała obsługiwać 9 komunalnych zakładów zagospodarowania odpadów ZZO (dawniej RIPOK), do których trafiały odpady komunalne z całego województwa pomorskiego. Po wykonaniu studium wykonalności, raportu oddziaływania przedsięwzięcia na środowisko i uzyskaniu decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, przepustowość spalarni ustalona została na 250 000 ton/r. odpadów w postaci tzw. frakcji energetycznej. Tak się jednak nie stało. Ostatecznie, w oparciu o 3 ZZO, docelowa wielkość spalarni wynosi do 160 000 ton i dla takiej właśnie instalacji 9 października br. zostało wydane pozwolenie na budowę Zakładu Termicznego Przekształcania Odpadów Komunalnych

na terenie przy ul. Jabłoniowej 55 w Gdańsku oraz przyznane 30 stycznia br. dofinansowanie ze środków UE w kwocie przekraczającej 270 mln zł, co stanowi 53,4% wydatków inwestycyjnych przedsięwzięcia.

■ Czym jest tzw. frakcja energetyczna, czyli odpady stanowiące „paliwo” dla spalarni w Gdańsku?

Jest to frakcja odpadów powstała z przetworzenia trafiających do zakładów zagospodarowania odpadów resztkowych, gabarytów, jak i frakcji surowcowych po ich doczyszczaniu. Warto zaznaczyć, że w Gdańsku od lutego 2020 r. nie ma już odpadów zmieszanych, po rządowej nowelizacji Ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminie oraz wprowadzeniu obowiązkowej se-

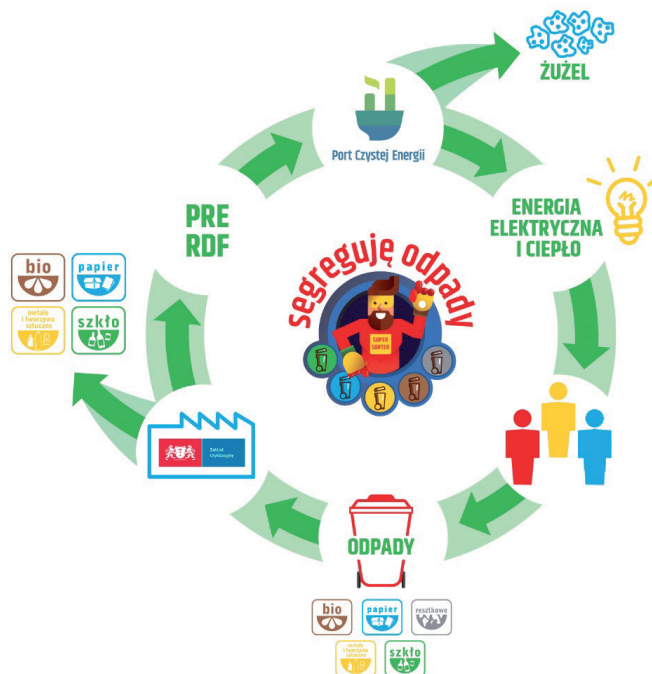
gregacji odpadów odnoszącej się zarówno do mieszkańców, jak i przedsiębiorców. Co to oznacza? Odpady resztkowe, które trafiają do zakładów poddawane są wstępnej obróbce w sortowni odpadów, polegającej na wybraniu z nich tzw. frakcji mineralnej, w tym odpadów BIO, jak również pozostałych po segregacji u źródła (przez mieszkańców i przedsiębiorców) surowców w postaci szkła, plastiku, metalu oraz papieru. Oznacza to, że odpady nie mające już żadnej wartości materiałowej, będą paliwem dla spalarni. Odpady te wcześniej podlegały jedynie składowaniu na kwaterach Zakładu, a od 2016 r. po wprowadzeniu zakazu ich składowania (wartość opałowa powyżej 6 MJ/kg) zbywane są na zewnątrz za bardzo wysoką dopłatą.

■ Kogeneracja

Dzięki wysokokalorycznym odpadom (średnia kaloryczność 11 MJ/kg) w gdańskiej instalacji będzie powstawać energia elektryczna w skojarzeniu z produkcją ciepła użytkowego (wysokosprawna kogeneracja). Odzyskiwane ciepło zasilać będzie miejską sieć ciepłowniczą w Gdańsku i wraz z oddawaną do sieci energią elektryczną stanowić będzie przychód, który obniżyć będzie wysokość opłaty za termiczne zagospodarowanie odpadów (na bramie ZTPO). W Unii Europejskiej produkcja ciepła i energii elektrycznej z odpadów ma status odnawialnej i czystej, ponieważ pozwala na oszczędzenie tradycyjnych, kopalnych źródeł energii, takich jak węgiel, czy gaz.

■ Gospodarka w obiegu zamkniętym

System gospodarki odpadami w gminie powinien być docelowo cyrkularny, czyli zamknięty. W Gdańsku, jak i całej metropolii brakuje jedynie - choć jest to kluczowy element - możliwości zagospodarowania frakcji energetycznej. Przekształcanie termiczne tych od-

Port Czystej Energii - instalacja wspierająca gospodarkę cyrkularną

padów w instalacji kogeneracyjnej pozwoli na odzysk energii elektrycznej i ciepła z odpadów oraz poprawi ekonomiczne wskaźniki wpływające ostatecznie na wysokość „opłaty śmieciowej” uiszczanej przez mieszkańców.

Funkcjonowanie spalarni odpadów w gminach nie ma negatywnego wpływu na osiągnięcie przez nie wymaganych prawem poziomów recyklingu, jak to można niejednokrotnie usłyszeć m.in. w mediach społecznościowych, szczególnie tych mających w nazwie „GOZ”. Analizy wielkości strumienia odpadów komunalnych do projektowanej w Gdańsku spalarni od samego początku brały pod uwagę osiągnięcie wymaganych poziomów recyklingu przez gminy w wielkości nawet 65% masy surowcowej odpadów w 2035 r., do czego obligują nas obowiązujące przepisy, choć obecnie, procent ten odnosi się do masy wszystkich produkowanych w gminach odpadów komunalnych. Warto przytoczyć przykład jednego kraju w UE, który już obecnie spełnia ww. wymagania, które Polska ma spełnić w 2035 r. Udział recyklingu w całkowitym bilansie odpadów komunalnych wynosi w nim ok. 68% przy składowaniu poniżej 1% (dane EUROSTAT za 2017 r.). To Niemcy, w których funkcjonuje obecnie 97 spalarni odpadów, w tym 35 tak jak ta projektowa-

na w Gdańsku, na frakcję energetyczną (resztkową) wydzieloną z odpadów komunalnych. W Europie funkcjonuje obecnie z powodzeniem ponad 400 spalarni odpadów. W Polsce po wybudowaniu do tej pory 8 takich instalacji (Białystok, Bydgoszcz, Konin, Kraków, Poznań, Rzeszów, Szczecin, Warszawa) teraz nadchodzi czas na Gdańsk.

■ Bezpieczeństwo w wielu płaszczyznach: ekonomia, środowisko, technologia

Blisko 40% wagi odpadów komunalnych stanowi odpad resztkowy (tzw. frakcja energetyczna), w którym nie ma już surowców do odzyskania, natomiast prawo zabrania jego składowania. I choćby docelowo, za kilkanaście, kilkadziesiąt lat ilość tych odpadów zmalała o kilka procent, bez spalarni nie uda się zagwarantować stabilizacji ekonomicznej systemu gospodarki odpadami w gminach. Obecnie, ze względu na zbyt małą ilość odpowiednich instalacji, tego typu odpady wyjeżdżają z ZZO i są przekazywane do zagospodarowania w coraz wyższej cenie. I tak jeszcze w ub. r. (na przykładzie Zakładu Utylizacyjnego w Gdańsku) ok. 160 zł/t, a w br. ponad 400 zł/t. Warto zaznaczyć, że w obecnie rozstrzyganych przetargach organi-

Wizualizacja Zakładu Termicznego Przekształcania Odpadów w Gdańsku

zowanych przez duże miasta, kwoty te zbliżają się do wartości 1000 zł/t, co w porównaniu do średniego kosztu zagospodarowania tych odpadów w spalarniach w Polsce (ok. 250 zł/t) wielokrotnie go przekraczają. Bywa i tak, że w przetargach nie ma żadnych ofert, i to jest sytuacja najbardziej groźna, bo wymusza wiele patologii oraz niebezpiecznych dla ludzi i środowiska skutków. Dla gmin uczestniczących w projekcie, budowa spalarni odpadów komunalnych w Gdańsku, to docelowo wielomilionowe oszczędności każdego roku, a przede wszystkim stabilizacja opłat ponoszonych przez mieszkańców na wiele lat.

Jeżeli chodzi o bezpieczeństwo środowiskowe, rozwiązania przyjęte w zakresie systemu oczyszczania spalin są w pełni bezpieczne dla środowiska i mieszkańców. Pomimo, iż normy emisyjne dla tego typu instalacji są bardzo wyśrubowane, na wniosek m.in. Rady Interesariuszy Zakładu Utylizacyjnego w Gdańsku, zostały na etapie wyboru Wykonawcy spalarni dodatkowo zastrzeżone. Wszystkie rozwiązania techniczne były poddane ocenie przez organ ochrony środowiska w postępowaniu w sprawie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach. Ponieważ przedsięwzięcie jest związane z użyciem instalacji objętej obowiązkiem uzyskania pozwolenia zintegrowanego, raport o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko zawierał porównanie proponowanej techniki z najlepszymi dostępnymi technikami, a ewentualne zastosowanie innych rozwiązań stanowi naruszenie

warunków decyzji. Regionalny Dyrektor Ochrony Środowiska w Gdańsku, w uzgodnieniu z Dyrektorem Regionalnego Zarządu Gospodarki Wodnej w Gdańsku Państwowego Gospodarstwa Wodnego Wody Polskie oraz Państwowym Powiatowym Inspektorem Sanitarnym w Gdańsku przeprowadził w zeszłym roku ponowną ocenę oddziaływania na środowisko dla tych konkretnych rozwiązań przewidzianych w projekcie budowlanym. Postępowanie to było przeprowadzone z udziałem zarówno stron, jak i społeczeństwa oraz organizacji ekologicznych, a zakończyło się wydaniem w dniu 27 sierpnia 2019 r. postanowienia uzgadniającego warunki realizacji i eksploatacji spalarni odpadów.

Gdańska instalacja budowana będzie przez konsorcjum trzech światowych liderów w zakresie technologii, budowy i eksploatacji tego typu instalacji (Astaldi, Termomeccanica Ecologia, Dalkia Wastenergy). Wybrana technologia

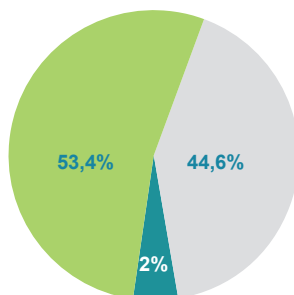
spełnia wymogi BAT (najlepsza dostępna technika), a system oczyszczania spalin ze względu na swoje zaawansowanie techniczne stanowi ok. 50% kosztów całej instalacji. Wybór Wykonawcy (partnera prywatnego) w formule DBO, czyli: zaprojektuj, wybuduj i eksploatuj - to nie przypadek. Ze względu na niewielkie doświadczenia w termicznym przekształcaniu odpadów, a kilka lat temu jeszcze praktycznie żadne, postawiliśmy na doświadczone konsorcjum firm. W trybie dialogu konkurencyjnego wybrany został Wykonawca z dużym doświadczeniem w zakresie projektowania, budowy, czy technologii, ale przede wszystkim eksploatacji, którą przewidzieliśmy na przeszło 25 lat.

■ Kiedy zaczynamy?

9 października 2019 r. wydane zostało pozwolenie na budowę Zakładu Termicznego Przekształcania Odpadów Komunalnych w Gdańsku, jednak obecnie trwa postępowanie odwoławcze w tej sprawie. Wojewoda Pomorski, jako druga instancja, ustosunkowuje się obecnie do odwołania i liczymy, że w najbliższym czasie decyzja o pozwoleniu na budowę stanie się ostateczna. Wówczas przejdziemy do etapu budowy. Szacujemy, że eksploatacja instalacji rozpocznie się w 2023 r., a planowana jest na 25 kolejnych lat.

□

STRUKTURA FINANSOWANIA BUDOWY ZTPO W GDAŃSKU

Dofinansowanie UE	270.696.804,83 PLN
Kredyt komercyjny	226 135 915,34 PLN
Udział własny	10 074 387,83 PLN

Koszt całej inwestycji 506.907.108,00 PLN